

LEKCIJA 18

ZDRAVLJE

Naš jezik

*Digital Learning Companion for Elementary Bosnian,
Croatian, and Serbian*

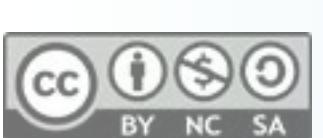
Project supervisor: Aleksandar Bošković

Curriculum Design and Learning Materials: Milica Iličić

Editor and Proofreader: Sandra Zlotrg

Graphic design: Ivana Adamović, Ivana Radovanović

Language Resource Center, Columbia University

1. Pišemo

U koliko sati...

Write in the hours in the day when you usually do the following activities.

ustajati

__ : __

tuširati se

__ : __

trčati

__ : __

spremati se za posao

__ : __

doručkovati

__ : __

ići na posao

__ : __

raditi

__ : __

ručati

__ : __

ići kući s posla

__ : __

vježbati/vežbati
u teretani

__ : __

večerati

__ : __

izlaziti u grad

__ : __

odmarati se

__ : __

spavati

__ : __

Bitno!

Koliko je sati?

To express time simply say the number of hours in the appropriate case (nominative for 1, genitive singular for 2, 3, 4, genitive plural for 5 and above).

Sada je šest sati. = It is six o'clock right now.

To express minutes past the hour, use the conjunction *i*. To express minutes before the hour, use the preposition *do*. Half to an hour can also be expressed using the word for half, *pola*.

Pet i deset = Ten past five

Deset do pet = Ten to five

Sedam i trideset = Pola osam = Half past seven

To say something is done at a certain hour, the preposition *u* is used, similarly to the way it is used with days in the week.

Jedem u osam. = I eat at eight.

To say that something is done before a certain hour, use the adverb *prije/pre*.

Jedem prije/pre osam sati. = I eat before eight o'clock.

To say that something is done after a certain hour, use the preposition *do*.

Spavam do osam sati. = I sleep until eight o'clock.

You can also use adverbs of time with the preposition *do* to indicate that something lasts until early or late.

Ne idem u krevet do rano ujutro. = I don't go to bed

before early in the morning.

Ne idem u krevet do kasno uveče/uvečer. = I don't go to bed

until late in the evening.

2. Pišemo

U koliko sati ti radiš ove stvari?

1. **Buditi se.** Budim se u _____ sati ujutru.
2. **Tuširati se.** _____
3. **Trčati.** _____
4. **Spremati se za posao.** _____
5. **Doručkovati.** _____
6. **Ići na posao.** _____
7. **Raditi.** _____
8. **Ići kući s posla.** _____
9. **Vježbati/vežbati u teretani.** _____
10. **Večerati.** _____
11. **Izlaziti u grad.** _____
12. **Odmorati se.** _____
13. **Spavati.** _____

1. Pričamo

U koliko sati...

Compare answers to Pišemo 1 and 2 with your partner. Ask and answer questions about when you do these activities.

Model: - U koliko sati se budiš?

- Budim se u osam i dvadeset ujutro. A ti?

- Ja se budim rano, u pola sedam. A u koliko sati ti doručkuješ?

2. Pričamo

Ko/tko kada...

As a group, ask the following questions, and try to find people who fit the description. Write answers in full sentences.

1. Ko/tko piye kafu/kavu prije/pre osam sati ujutru?
2. Ko/tko ide na čas/sat ili na posao prije/pre devet sati ujutru?
3. Ko/tko radi poslije/posle pet popodne?
4. Ko/tko ide spavati prije/pre deset uveče/uvečer?

1. Čitamo A

Zdrave navike

Ines: Dobro jutro, Vojine. Već je **11:10** prije podne – opet kasniš!

Vojin: Izvinite, devojke, nisam mogao da **ustanem**.

Sandra: Zašto? Jesi li dobro spavao?

Vojin: Nisam. Obično idem u krevet kasno i loše spavam. Juče sam otišao u krevet posle dvanaest, u **2:30** ujutro.

Ines: To nije dobro! Ja svake večeri idem u krevet u **9:45** uvečer, a ustajem u **5:30** ujutro.

Vojin: Tako rano?! Šta radiš svakog jutra?

Ines: Radim sve što je bitno za zdrav život. **Umivam se, perem** zube, a u **6:15** idem u teretanu vježbati. Poslije teretane se **tuširam** hladnom vodom i **perem** kosu. Onda **doručkujem, oblačim se...** Tada je već osam sati, i moram ići na posao.

Vojin: Vežbaš ujutro? Bravo! Ja to ne mogu.

Sandra: Ni ja ne mogu vježbati odmah kad **ustanem**. Mogu se samo **umiti, pojesti** nešto, i odmah izaći iz kuće.

Vojin: A da li vežbaš kasnije?

Sandra: Da, ali ne volim ići u teretanu. U **4:20** popodne dolazim kući s posla i idem **trčati** u park. Poslije parka volim večerati, **istuširati se** prijatnom toploj vodom, **oprati** kosu i otići u krevet prije 9:50.

Vojin: Eh, to je zdravo. Ja ne mogu da potrčim ni kada kasnim! Možda se zato uvek osećam loše ujutro.

1. Čitamo B

Verbs

Find new verbs in Čitamo A, and determine which verbs are perfective, and which are imperfective. Write in the infinitive and the present tense wherever they are missing, and note down the meaning of each verb.

	Infinitive	Present tense	Aspect	Meaning
		pojedem	I P	
	jedem		I P	
	oblačiti (se)		I P	
	obući (se)		I P	
		operem	I P	
	prati		I P	
		uradim	I P	
	raditi		I P	
	tuširati (se)		I P	
		istuširam (se)	I P	
	umivati (se)		I P	
		umijem (se)	I P	
	ustati		I P	
	ustajati		I P	

1. Čitamo C

U koliko sati...

Complete the following sentences based on Čitamo-A by writing out the times. Whenever there are two blanks to fill in, make sure to write in both ways of expressing a time.

Vojin je stigao na sastanak sa Ines i Sandrom u _____.

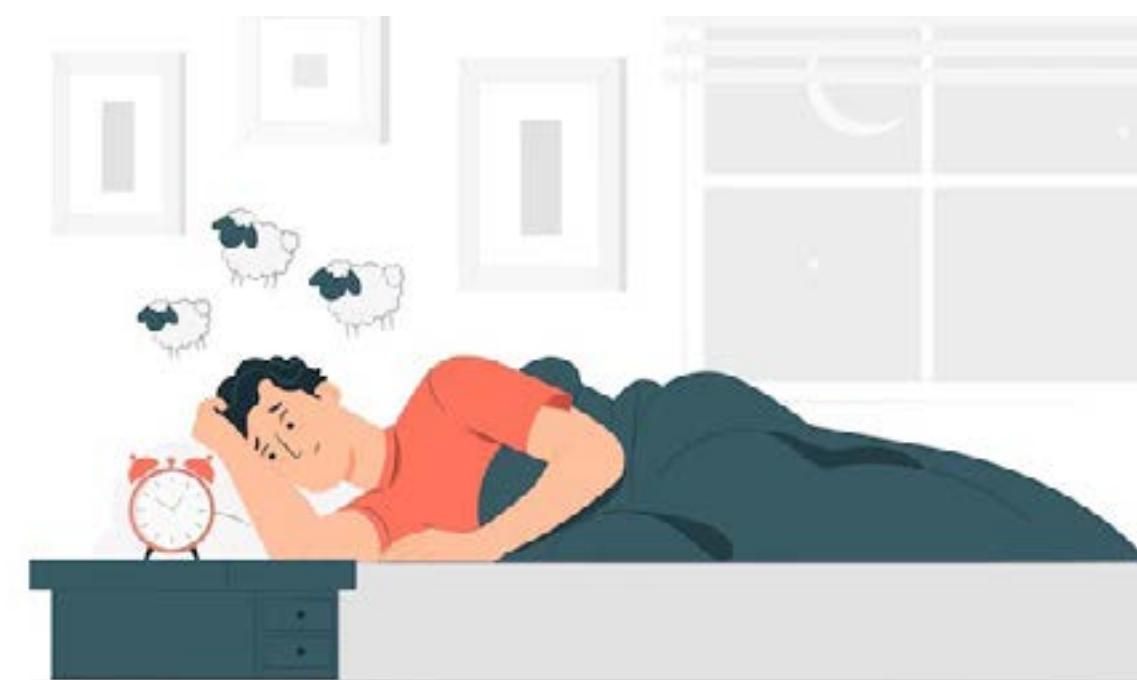
Vojin je otišao u krevet u _____.

Ines svake večeri ide u krevet u _____.

Ines ustaje u _____.

Sandra dolazi kući s posla u _____.

Sandra ide u krevet prije/pre _____.

1. Vježbamo/Vežbamo

Verbal aspect

Fill in the blanks with the verb in the correct aspect.

Rano ujutru sam _____ i otišao na fakultet. **istuširati se-tuširati se**

Niste mnogo _____ ovu večeru. **platiti-plaćati**

Prijatelji su mu _____ čestitku za rođendan. **pisati-napisati**

Nije lako _____ hrana kada je u prodavnici/trgovini gužva. **kupiti-kupovati**

Zlatko i Tamara žive blizu, pa se često _____. **vidjeti/videti-vidjeti**

Kad putujem kod nećaka uvijek/uvek _____ mnogo poklona. **donositi-**

donijeti/doneti

Kad ste živjeli/živeli u Francuskoj, često ste _____ u restoranima. **jesti-pojesti**

Nisam _____ doručkovati danas. **stizati-stići**

Nisam našao svoju knjigu, pa sam _____. Aninu. **uzimati-uzeti**

1. Gramatika**Dative of need and desire**

A good way to think about the function of dative is to indicate the *experiencer* of an event: for example, as we have already seen, *experiencers* of the sensation of liking someone or something (*sviđati, dopadati*) will take the dative case alongside the reflexive particle *se*. For example:

Andrei se sviđa/se dopada ova torta. = Andrea likes this cake.

Other verbs can take the same structure to indicate states of wanting or desiring something — that is to say, to *feel* (*experience*) a desire or *feel like* doing something, rather than directly want it. Consider the following examples with some verbs commonly used with this structure. In the last example, note that the usual rules for the word order of clitics applies when a pronoun is used in its short form.

Vasa i Petar (Nominative) žele spavati. = Vasa and Petar want to sleep.

Vasi i Petru (Dative) **se spava.** = Vasa and Petar feel like sleeping (Vasa and Petar are experiencing the need to sleep).

Ana (Nominative) hoće jesti tortu (Accusative). = Ana wants to eat cake.

Ani (Dative) **se jede torta (Nominative).** = Ana feels like eating cake.

In the past tense, the verb takes the gender and number from the grammatical subject. If there isn't one (the subject is implied), it will take the neuter singular form.

Mi (Nominative) želimo ići u kino/bioskop i gledati film (Accusative). = We want to watch a movie.

Nama (Dative) **se islo** u kino/bioskop i gledao nam **se** film (Nominative). = We felt like watching a movie.

2. Vježbamo/Vežbamo**Dative of need and desire**

Model: Vojin je želio/želeo spavati.
Vojinu se spavalo.

Žedna sam! Želim **piti** vodu. _____.

Stefan i Mario žele **ići** u restoran. _____.

Moji prijatelji idu u grad, ali ja sam umorna i ne želim **izlaziti**.
_____.
Danas si pio/pila mnogo kafe/kave. Večeras nećeš htjeti/hteti da **spavaš**. _____.

Tamara i ja moramo pročitati ovu knjigu za ispit,
ali ne želimo **čitati**. _____.

Vaš prijatelj je kuhao/kuvao, ali vi niste željeli/želeti **jesti** ručak.
_____.

Nismo otišli u kino/bioskop. Nismo željeli/želeti **gledati** film.
_____.

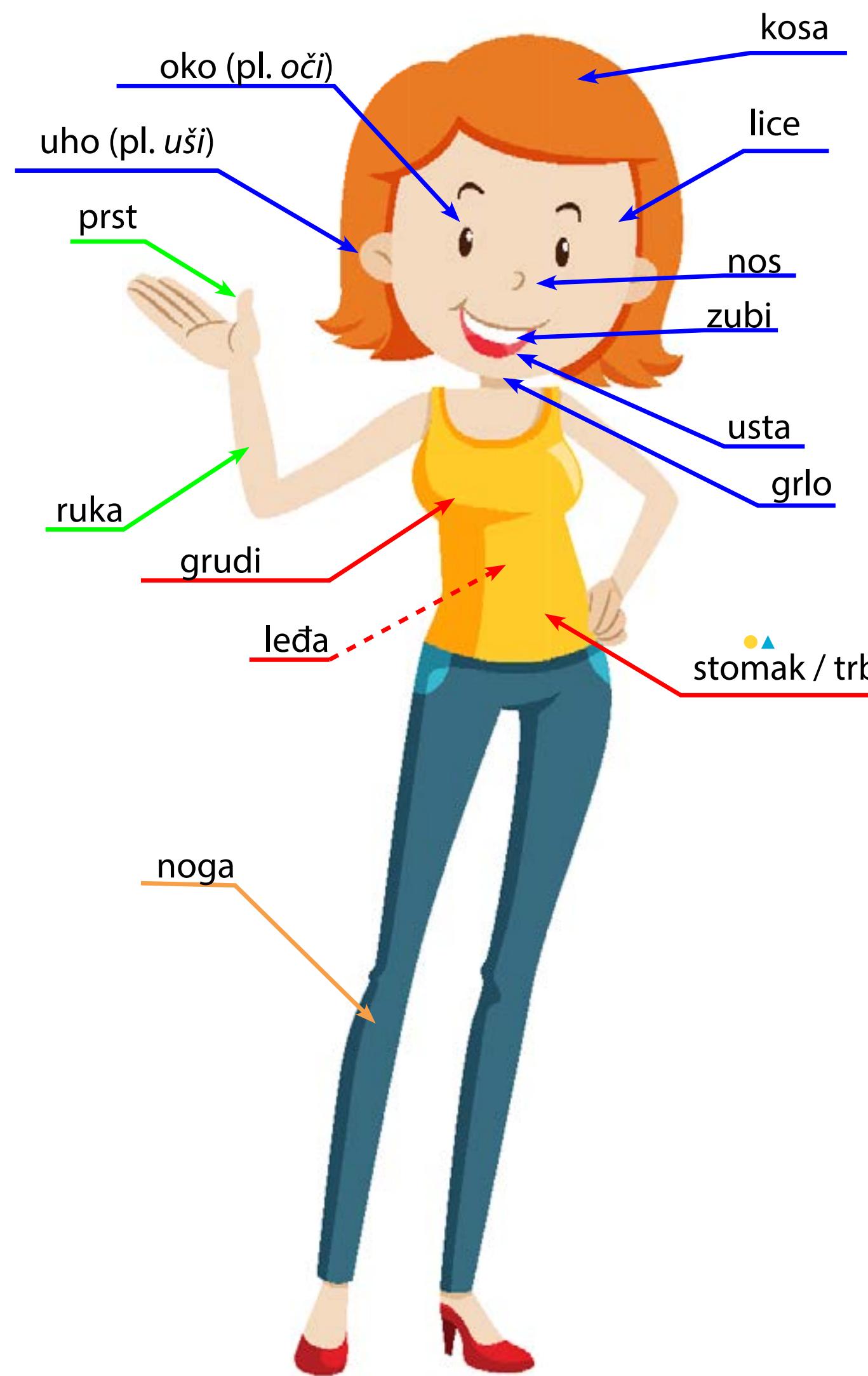
3. Pričamo**Šta/što ti se radi?**

In pairs, come up with three activities you feel like doing today, three you felt like doing yesterday, and three you might feel like doing in the future.

3. Pišemo

Ljudsko tijelo/telo

Bitno!

Plurals of *oko*, *uhو*

The words *oko* (eye) and *uhو* (ear) all have irregular plural forms. *Oko* and *uhو* are neuter nouns, but their plurals behave like feminine nouns that end in a consonant and decline across all cases accordingly. Note that an additional irregularity comes up in the genitive case.

Nominative sg.	Nom, Acc pl.	Dat, Loc, Inst pl.	Gen. pl.
oko	oči	očima	*očiju
uhو	uši	ušima	*ušiju

2. Gramatika

Instrumental of means

The instrumental case is used to express the instrument or the means of performing an action. As with means of transportation, this use of the instrumental does not require a preposition, even though in English it might often require the preposition *with*.

Umivati se **hladnom vodom**. = To wash one's face with **cold water**.

Tuširati se **toplom vodom**. = To shower (with, using) **warm water**.

Pisati **olovkom**. = To write (with, using) **pencil**.

4. Pišemo

Instrumental za sredstvo.
Čime se šta radi?

glava

ruka

oči

uši

noge

usta

zubi

1. Piše se _____.

2. Gleda se _____.

3. Misli se _____.

4. Hoda se _____.

5. Priča se _____.

6. Jede se _____.

7. Sluša se _____.

5. Pišemo

Instrumental za sredstvo. Čime se šta radi?

Ovo je pjesma/pesma srpskog pjesnika/pesnika Ljubivoja Ršumovića. Pronađite riječi/reči u instrumentalu i napišite ih u nominativu.

*Domovina se brani **rekom****I ribom u vodi**I visokom tankom smrekom**Što raste u slobodi**Domovina se brani cvetom**I pčelom na cvetu**Makom i sunčokretom**I pticom u letu**Domovina se brani knjigom**I pesmom o nebu**Sestrinom suzom majčinom brigom**I onim brašnom u hlebu**Domovina se brani lepotom**I čašcu i znanjem**Domovina se brani životom**I lepim vaspitanjem*

reka (rijeka)
riba

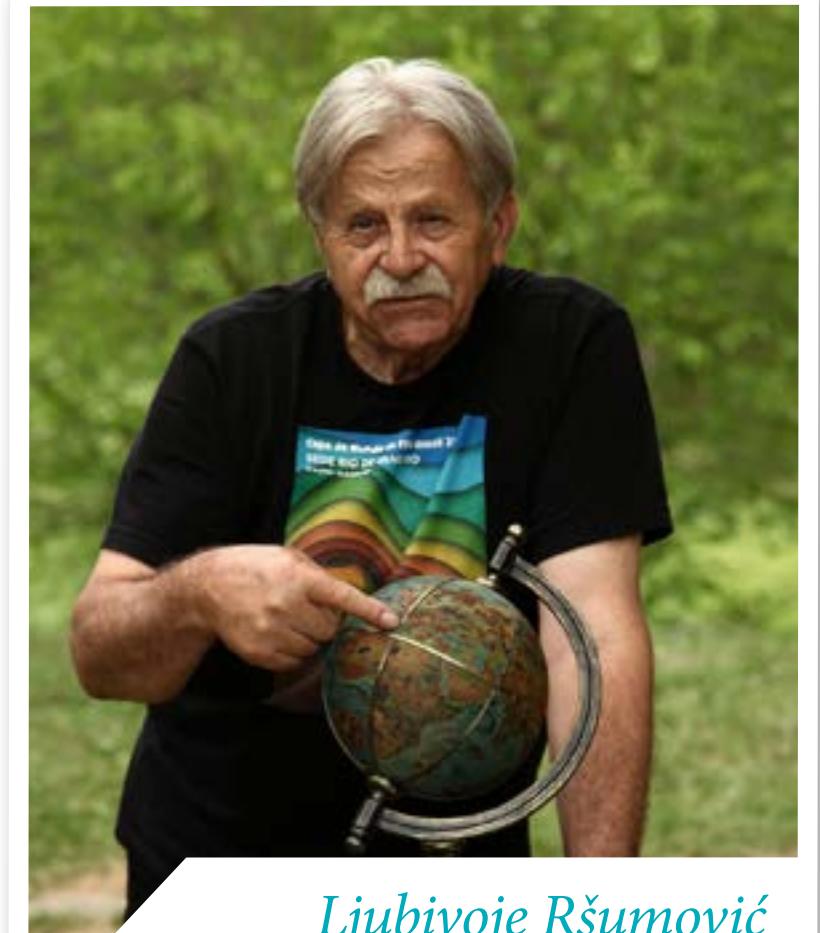

Ljubivoje Ršumović

3. Vježbamo/Vežbamo

Instrumental of means

Model: Idem u grad _____. (ovaj žuti tramvaj)

Idem u grad **ovim žutim tramvajem.**

1. Idem u pozorište/kazalište _____. (taj crveni autobus)
2. Oni svakoga dana idu na posao _____. (tvoj zeleni bicikl)
3. Volim se tuširati _____. (topla voda)
4. Naš amidža/stric je stigao u Beograd _____. (onaj stari voz/vlak)
5. Zvaćeš me _____. (svoj nov telefon)
6. Alma se umiva _____. (hladna voda)
7. Sandra putuje u Ameriku _____. (veliki avion/zrakoplov)
8. Stefan i Aleksandra su došli kod prijatelja _____. (njen/njezin skup auto)
9. Jeste li se vozili ____? (mali brod)
10. Gospodine, u Beogradu se nećete voziti _____. (dobar metro)

3. Gramatika

Dative of experience

In addition to feelings, needs, and desires, the dative case can also be used to express various emotions (using adverbs that describe it) and bodily states (through verbs like **boljeti/boleći, bolim** (to hurt)).

For example:

Stefanu je dosadno. = Stefan is bored.
(He is experiencing boredom)

Nama je dobro. = We are well.
(We are experiencing feeling well)

Boli me glava. = I have a headache.
(I am experiencing pain in the head)

Bitno!**Ailments**

Bosnian/Croatian/Serbian has different ways of expressing physical discomfort, depending on the type of ailment.

As in English, one can say they *have* a specific ailment, like the flu (*gripa*, *grip*) or a headache (*glavobolja*), using the verb *imati*.

To indicate pain in a specific body part, the verb *boljeti/boleti*, *bolim* is used. The affected body part is in the nominative case — it is the subject of pain, and the verb matches it in gender and number; the person experiencing the pain is its direct object, and takes the accusative case.

Lastly, adverbs and adjectives can be used in conjunction with the dative case to express a range of physical experiences.

Below is a table of some of the most common medical complaints.

Specific illnesses	Localized pain	Symptoms
<i>Imam + accusative</i> <ul style="list-style-type: none"> - gripu/grip, prehladu (the flu, a cold) - mučninu (nausea) - glavobolju (headache) - kašalj (cough) - hunjavicu/kijavicu (sneezing) - temperaturu (fever) - alergiju (allergy) 	<i>boljeti/boleti+ nominative</i> (the experiencer of the pain in accusative) <p><u>Boli</u> me...</p> <ul style="list-style-type: none"> - stomak - glava - zub - grlo <p><u>Bole</u> me....</p> <ul style="list-style-type: none"> - noge - ruke - uši 	<i>adverb +dative</i> <ul style="list-style-type: none"> - loše mi je (I am unwell) - muka mi je (I am nauseous) <i>adjective + dative</i> <ul style="list-style-type: none"> - oči su mu crvene (his eyes are red) - zdravlje mu je dobro (his health is good)

2. Čitamo A

Kako se osjećate/osećate?

Bojana: Dobar dan, doktore.

Liječnik/lekar: Dobar dan. Kako se osjećate?

Bojana: Nije mi dobro. Mislim da imam ozbiljnju prehladu.

Liječnik/lekar: Recite mi što osjećate.

Bojana: Imam jaku kijavicu.

Liječnik/lekar: Razumijem. Boli li vas grlo?
Imate li temperaturu?

Bojana: Ne, ne boli me grlo i nemam temperaturu. Ali, glava me jako boli.

Liječnik/lekar: Koliko dugo imate hunjavicu i glavobolju??

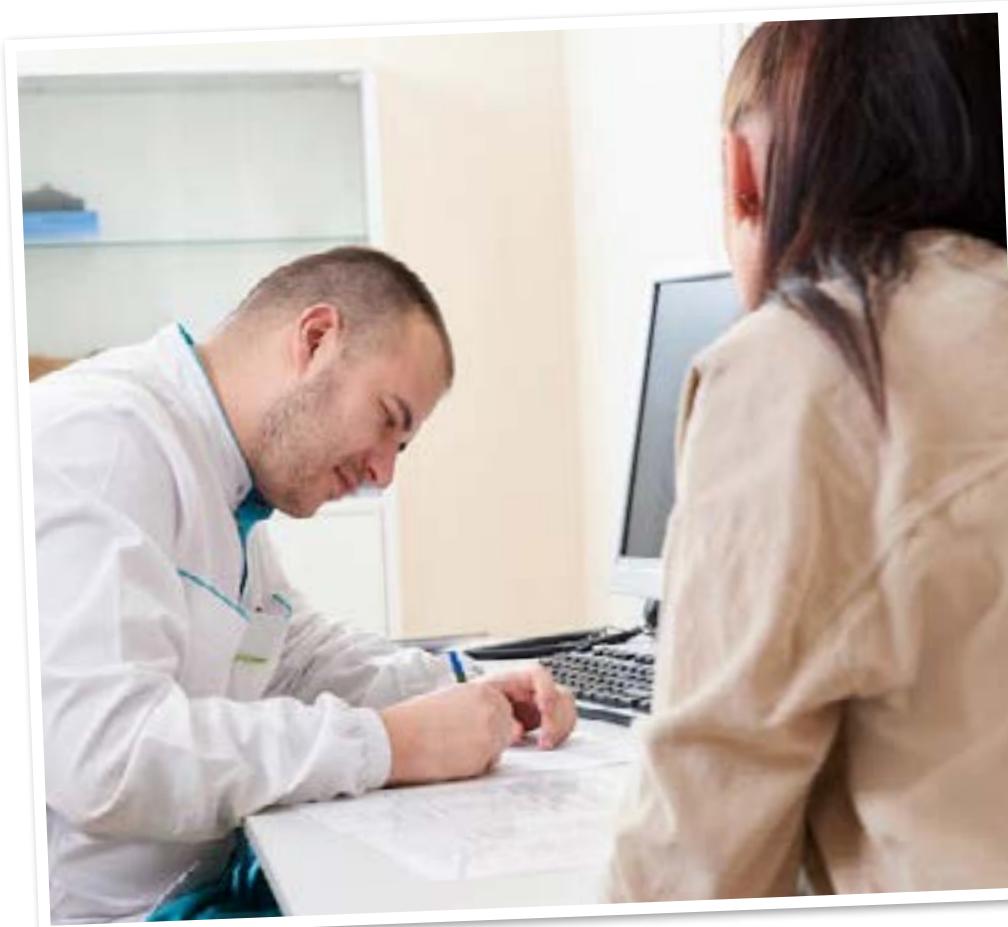
Bojana: Već dve nedelje. Veoma sam umorna.

Liječnik/lekar: A jesu li vam oči crvene?

Bojana: Oči su mi crvene, ali samo kada idem u park da trčim.

Liječnik/lekar: Hm, mislim da nemate prehladu – ovo je alergija. Sada je proljeće: ima mnogo cvijeća u parkovima i na ulicama. Dat ću vam ovaj lijek za alergiju. Pijte ga svakog dana, tjedan dana.

Bojana: Hvala!

Liječnica/lekarka: Dobro jutro. Kako vam mogu pomoći?

Andrija: Ne znam šta mi je!
Cijelu sedmicu me sve boli.

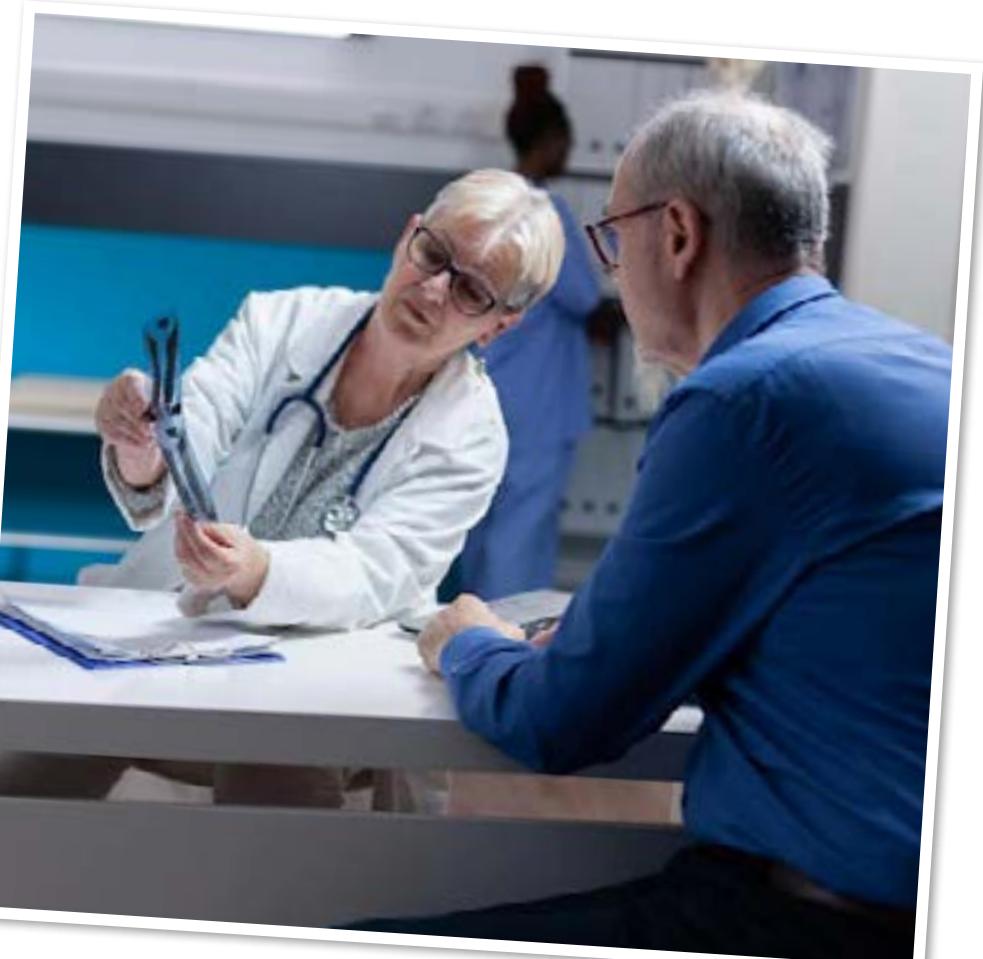
Liječnica/lekarka: Baš sve?!

Andrija: Sve! Bole me noge, ruke, glava, stomak, grlo...

Liječnica/lekarka: Imate li mučninu?

Andrija: Da, imam. Pijem čajeve, ali mi nije dobro.

Liječnica/lekarka: Mislim da imate grip. Morate odmarati kod kuće, piti mnogo čajeva i lekova za temperaturu. Nemojte da idete na posao, pijte mnogo vode, odmarajte se i spavajte. Uskoro ćete se osećati dobro.

2. Čitamo B

Tačan/točan odgovor

1. Bojana ima:

- a) prehladu
- b) alergiju
- c) alergija

2. Bojanu

- a) boli joj glavu
- b) boli je glavobolja
- c) boli glava

3. Bojana već dve sedmice/nedelje / dva tjedna

- a) ima glavu i hunjavicu/kijavicu
- b) ima glavobolju i hunjavicu/kijavicu
- c) ima boli je glava i hunjavicu/kijavicu

4. Bojana

- a) nema temperaturu
- b) ima temperaturu
- c) imate temperaturu

5. Bojana

- a) trebate popiti lijek/lek
- b) treba popiti lijek/lek
- c) trebate da popiti lijek/lek

4. Gramatika

Kada (when) across tenses

In the past tense, the word *kada* (when) can be used to speak of successive completed actions (using perfective verbs), or simultaneous past actions (using imperfective verbs).

Kada smo ustali, otišli smo na posao. = When we got up, we went to work.

Kada smo ustajali rano, odlazili smo na posao u sedam ujutro. = When we used to get up early, we went to work at 7 a.m.

A similar construction can be used in the present tense to talk about recurring actions that take place *whenever* something happens — that is, to stipulate a condition that is valid every time an action happens.

Kada vozim, ne pijem! = When (whenever) I'm driving, I don't drink!

Ne pijem kada vozim. = I don't drink when I'm driving.

Lastly, *kada* can be used to indicate **consecutive** actions that will happen in the future. In this case, the first verb has to be perfective, and the second can be either perfective or imperfective.

Kada ustanemo, otići ćemo na posao. = When we get up, we will go to work.

Kada ustanemo, radićemo. = When we get up, we will work.

5. Pričamo

Šta/što ćeš raditi kada ....

Šta/što ćeš raditi kada napišeš domaću zadaću/domaći zadatak večeras?

Šta/što ćeš raditi kada odeš na odmor?

Šta/što ćeš raditi kada dođeš kući danas?

4. Vježbamo/Vežbamo

Verbal aspect and the future tense

Marko se seli, a mi mu pomažemo! Evo našeg rasporeda:

Model: U utorak Marko kupuje novu fotelju.

Marko će kupiti novu fotelju u utorak.

U ponedjeljak/ponedeljak, Marko iznajmljuje/unajmljuje svoj novi stan.

U utorak, Markov brat mu donosi namještaj/nameštaj.

U srijedu/sredu ujutro, ti uzimaš Petrov auto.

U četvrtak svi dolazimo u Markov stari stan.

U petak vi nosite Markove stvari, a ja vodim Markovog psa u park.

U subotu, Marko već živi u svom novom stanu!

6. Pišemo

Marko se seli

Rewrite the previous exercise using the word kada to indicate that these actions take place one after another.

U ponedjeljak/ponedeljak, Marko će iznajmiti svoj novi stan.

Kada iznajmi svoj novi stan, Markov brat ...

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

2. Slušamo

Kako mogu pomoći?

Dario: Milane, dolaziš li na sastanak u ponедјелjak u osam i petnaest? Gledat ćemo odličan film. Doći će Nevena, Asja i Petar i donijet će hranu i vino.

Milan: Da, dolazim. A može li da dođe i moja sestra Irena? Ona jako voli filmove. Biće _____ sa nama.

Dario: Može, naravno! Odavno sam htio upoznati tvoju sestru. Kada mi je Petar pričao o njoj, rekao mi je da je Irena pametna i zanimljiva djevojka.

Milan: Gde će biti sastanak?

Dario: Sastanak će biti _____. Imam novi stan sa velikom dnevnom sobom i ugodnom sofom. Živim na _____ katu i imam velike prozore: vidi se cijeli grad.

Milan: Sedmi sprat je visoko. Da li tvoja zgrada ima lift?

Dario: Ne, nemam dizalo, imam samo stepenice. To mi se ne sviđa: svakog dana _____ noge.

Milan: Baš šteta – moja sestra ne može da hoda. Kada u zgradama nema lifta, ona ne može da _____ na sedmi sprat.

Dario: Žao mi je. Možemo li joj pomoći? Znam da _____ filmovi.

Milan: Možda. Pitajmo Asju je li njen stan slobodan u ponedeljak. Ona živi na _____ spratu.

Dario: Dobra ideja. Pitat ću Asju danas kada _____ na fakultet. A kada dođemo na sastanak u ponedeljak, tražit ćemo novo mjesto za sve sastanke. Želim da Irena uvijek može doći.

Sara: Zdravo – jesи ли ti Anja?

Anja: Jesam! Drago mi je, Saro – odavno sam želela da te _____.

Sara: I meni je drago. Evo našeg restorana.

Anja: Uh, u ovom restoranu je gužva. Ja loše čujem i teško mi je da razumem šta ljudi govore. Posle toga me uvek _____ glava.

Sara: Žao mi je. Kako ti mogu pomoći? Želiš li da odemo na neko drugo mjesto?

Anja: Ne, hvala. Ne _____ se na drugo mjesto, znam da je ovde hrana dobra. Možeš li da budeš preko puta mene? Kada vidim _____ i _____, mogu da razumem.

Sara: Naravno, nema problema. Trebam li govoriti glasno?

Anja: Da, molim te. To će mi pomoći.

Sara: Drago mi je. Baš _____ u ovom restoranu.

Bitno!**Verbal nouns**

Verbs can often be turned into nouns to name the activity they represent.

This is done by omitting the ending *-ti*. If the verb ends in *-ati* or *-eti*, the *-a* or *-e* remain and the suffix *-nje* is added. If the verb ends in *-iti*, the first *-i* turns into *a-j* before adding the suffix.

After the change from *-i* to *-j*, if the root of the verb ends in a hard consonant it is "softened." Two common examples are given below, and a comprehensive explanation of consonant softening can be found in Lesson 19.

-anje	-enje
v(j)ežbati → v(j)ežbanje	učiti → učenje
tuširati → tuširanje	pušiti → pušenje
spavati → spavanje	(smoke, smoking)
pisati → pisanje	*misliti → mišljenje
čitati → čitanje	*objasniti → objašnjenje
putovati → putovanje	
<u>gledati</u> → <u>gledanje</u>	
<u>plivati</u> → <u>plivanje</u>	

3. Čitamo A**Zdrave navike**

Andrej: Vanja, što je važno za zdrav život?

Želim čuti tvoje mišljenje.

Vanja: Važno je jesti zdravu hranu – mnogo povrća i voća, a malo crvenog mesa. Naravno, važno je i vežbanje.

Andrej: Jedeš li ti zdravo?

Vanja: Ne, nemam vremena za kuvanje kod kuće, a zdrava hrana u restoranima je skupa.

Andrej: A stižeš li vježbati?

Vanja: Stižem, ali ne idem u teretanu. Volim trčanje, zato što mogu da budem u parku. A ti?

Andrej: Ja volim plivati, ali idem na plivanje samo jednom tjedno. Poslije plivanja dobro spavam.

Vanja: I spavanje je bitno za zdrav život, ali mene ujutru uvek boli glava i spava mi se.

Andrej: Ja se tuširam hladnom vodom, i zato mi se ne spava.

Vanja: Tuširanje hladnom vodom? To je baš neprijatno!

Merima: Dušane, jesi li video Bogdana? Znaš li kako je on?

Dušan: Nisam ga odavno video. Zašto pitaš?

Merima: Ja sam ga vidjela juče, i mislim da mu nije dobro.

Dušan: Uh, žao mi je. Zašto misliš da se oseća loše?

Merima: Rekao mi je da gleda televiziju cijeli dan, a uveče uči do kasno. Vidjela sam i da puši, a pušenje nije zdravo. Imaš li neko objašnjenje?

Dušan: Eh, nemoj se bojati. I ja isto pušim, a osećam se dobro. Gledanje televizije nije loše – to je odmaranje. A učenje do kasno uveče je često, svi to ponekad rade na fakultetu.

Merima: Tebi je možda dobro, ali Bogdanu nije. Rekao mi je da je umoran i tužan.

Dušan: E, to mi se ne sviđa. Kako možemo da mu pomognemo? Imaš li neku ideju?

Merima: Ja mislim da mu treba vježbanje u teretani, hodanje ili trčanje u parku, i da ne smije pušiti. Kada ljudi žive zdravo, osjećaju se dobro.

Dušan: Ti si u pravu, ali mislim da te Bogdan neće slušati. Kada je čovek tužan ili se loše oseća, treba da priča sa prijateljima koji ga razumeju. Zvaću ga telefonom večeras.

3. Čitamo B

Tačan/točan odgovor

1. Vanja ima mišljenje o zdravom životu.
2. Vanja jede zdravu hranu u restoranima.
3. Andrej često ide na plivanje.
4. Vanji se ne sviđa tuširanje hladnom vodom.
5. Merima misli da je Bogdanu loše.
6. Dušan gleda televiziju cijeli dan, a uveče uči do kasno.
7. Merima misli da pušenje nije zdravo.
8. Dušan će se vidjeti/videti sa Bogdanom večeras.

Tačno/ točno	netačno/ netočno
-----------------	---------------------

3. Čitamo C

Pitanja i odgovori

1. Šta/što Vanja misli o zdravom životu?
2. Ko/tko nema vremena za kuhanje/kuvanje?
3. Gdje/gde Vanja ide na trčanje?
4. Kako Andrej spava poslije/posle plivanja?
5. Koga je Merima vidjela/videla juče/jučer?
6. Zašto Merima misli da se Bogdan osjeća/oseća loše?
7. Ko/tko puši?
8. Šta/što je Bogdan rekao Merimi?
9. Šta/što će Dušan uraditi večeras?

Four of the above statements are false. Write the correct statements below.

---

6. Pričamo

Koje su vaše zdrave navike?
A koje su vaše nezdrave navike?

In pairs, discuss your healthy and unhealthy habits. Fill out the table, switch partners, and talk about each other's responses.

	Moj odgovor	Partnerov / Partnericin/ Partnerkin
Zdrave navike		
Nezdrave navike		

7. Pričamo

Zdravo ili nezdravo?

Da li se slažete sa mišljenjima iz vježbe/vežbe Čitamo B?

	Zdravo	Nezdravo
 vježbanje/vežbanje		
 trčanje		
 pušenje		
 plivanje		
 spavanje do kasno ujutru		
 putovanje na odmor		
 gledanje televizije cijeli/celi dan		
 učenje do kasno uveče		
 tuširanje hladnom vodom		

7. Pišemo

Verbal nouns

Re-read Čitamo A and find all verbal nouns in the text. Then, paraphrase the sentences in a way that uses the verb form.

Model: Želim čuti tvoje mišljenje.

Andrey želi čuti šta/što Vanja misli.

Bitno!

Glagoli

As you know, Bosnian/Croatian/Serbian has three types of verb conjugation: 1) -a/-aju, 2) -i/-e, and 3) -e/-u, the first letter being the vowel before the endings, and the second the ending for third person plural. Most infinitives end in -ati, -iti, and -eti, but **the conjugation type cannot be determined solely from the infinitive**. Rather

1. Most verbs in -ati take the first (-a) conjugation, and the first conjugation **cannot** take verbs with any other infinitive.
  2. The vast majority of verbs in -iti take the second (-i) conjugation; this conjugation also takes a small number of verbs and -ati, and a slightly larger number of verbs in -eti.
  3. Verbs that end in -eti often take the second conjugation.
  4. The third conjugation (-e) is not characteristic of -eti verbs, and has as many as twelve subtypes. The table below only touches on those that have helpful patterns.
-
- a) Verbs of the third conjugation end in -ati usually have a change in the present tense stem, the most common one being the softening of the stem-final consonant.
  - b) Verbs that end in -ova-ti, -iva-ti, or -ava-ti often belong to the third conjugation. The infixes -ova- and -iva- turn into -uj- before adding the endings; and the infix -ava- turns into -aj-.
  - c) Verbs that end in -iti and take the second conjugation also gain the infix -uj- before adding the endings.
  - d) All verbs with the unusual infinitive endings -uti, -sti, and -ći belong to the third conjugation. Stems of these verbs often experience some type of modification.
  - e) Verbs that end in -ljati, -njati, -jati and take the third conjugation, as well as verbs in -nuti, retain the consonant before the infinitive ending (lj, nj, j and n, respectively), before adding the appropriate endings.

-a conjugation		i-conjugation		e-conjugation	
-am	-amo	-im	-imo	-em	-emo
-aš	-ate	-iš	-ite	-eš	-ete
-a	-aju	-i	-e	-e	-u
gled-ati (to watch)		trč-ati		pis-ati	
gled-am gled-aš gled-a	gled-amo gled-ate gled-aju	trč-im trč-iš trč-i	trč-imo trč-ite trč-e	piš-em piš-eš piš-e	piš-emo piš-ete piš-u
					
				kup-ova-ti; pokaz-iva-ti <i>(-ova-; -iva- → -uj-)</i> pred-ava-ti (-ava- → -aj-)	
		kup-uj-em kup-uj-eš kup-uj-em		kup-uj-emo kup-uj-ete kup-uj-u	
		pred-aj-em pred-aj-eš pred-aj-e		pred-aj-emo pred-aj-ete pred-aj-u	
vid(j)-eti		sm(j)-eti			
vid-im vid-iš vid-i	vid-imo vid-ite vid-e	sm(ij)-em sm(ij)-eš sm(ij)-e	sm(ij)-emo sm(ij)-ete sm(ij)-u		
rad-iti		um-iti			
rad-im rad-iš rad-i	rad-imo rad-ite rad-e	um-ij-em um-ij-eš um-ij-e	um-ij-emo um-ij-ete um-ij-u		
		kre-n-uti			
		kre-n-em kre-n-eš kre-n-e		kre-n-emo kre-n-ete kre-n-u	
je-sti					
		jed-em jed-eš jed-e		jed-emo jed-ete jed-u	
ići					
		id-em id-eš id-e		id-emo id-ete id-u	

5. Vježbamo/Vežbamo

Tipovi glagola

Based on the grammar explanation and table above, try to make an educated guess which conjugation is the **most likely**. The answer key will show whether your answer is correct, plausible, or impossible. Discuss your answers and the reasoning behind them with your classmates and your instructor.

Brinuti se

Buditi se

Objavljivati

Počinjati

Pasti

Poznavati

Spavati

Vezivati

Teći

Ustajati

Ustati